

Arxiu del So i de la Imatge

Plaça de l'Hospital, 4 – 3ª Planta
07012 Palma
971 219 559 / 971 219 560
asim@conselldemallorca.net
Horari: dilluns, dimarts, dimecres i divendres,
de 9 a 14 h; dijous, de 9 a 14 h i de 16.30 a 20 h

Biblioteca de Cultura Artesana

Via de Roma, 1
07012 Palma
971 219 536 / 971 219 531
bca@conselldemallorca.net
Horari: de dilluns a divendres, de 9 a 20.30 h;
dissabte, de 9.30 a 13.45 h

Biblioteca Lluís Alemany

Via de Roma, 1
07012 Palma
971 219 539
bla@conselldemallorca.net
Horari: de dilluns a divendres, de 8.30 a 14 h
i dimarts horabaixa, de 16 a 20 h (excepte els
mesos de juliol i agost, de dilluns a divendres,
de 8.30 a 14.30 h)

Visites guiades

Oferim visites guiades per conèixer l'edifi-
ci, adreçades a grups escolars i associacions
culturals, prèvia cita.

INFORMACIÓ I RESERVES:

T.: 971 219 605
museus@conselldemallorca.net

Escultures dels jardins

Pep Canyelles

Dona asseguda damunt l'univers

Ferro Corten/Soldadura, fosa
300 x 140 x 440 cm
1990

Obra treballada en ferro, a par-
tir de formes geomètriques sim-
ples, una combinació d'arcs buits
i plens que es disposen en una
progressió inacabada.

Joan Costa

Lorigen

Marbre, metall i pedra/Talla
175 x 140 x 67 cm
1988

Inspirada en les taules menorquines,
aquesta obra fou creada com una instal-
lació a la desembocadura del riu Magra, a
La Spezia (Itàlia).

Joan Cunill

Llum circular i Ull vertical

Acer i acer inoxidable/Soldadura amb
argó
202 x 102 x 50 cm i 230 x 94 x 45 cm,
respectivament
2006

Joan Cunill, gran coneixedor del treball
del metall, donà aquesta parella d'escul-
tures, caracteritzades pel joc amb la dis-
posició de les formes geomètriques en
diferents plans i el contrast entre diversos
tipus d'acabats.

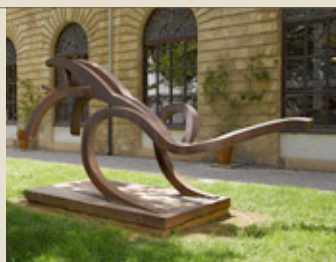

Antoni Ferragut

Animals en acció II

Ferro/Fosa
200 x 350 x 120 cm
1988

Concebuda expressament per a
aquest espai, representa un ani-
mal a punt de saltar, de manera
esquemàtica i a través de barres de ferro de formes ondulants que fan
la sensació de dinamisme.

Ben Jakober

Biblioteca misericordiana

Marbre i pedra calcària/Talla, gravat
225 x 150 x 280 cm
1988

Corresponent a la sèrie «Llibreries» que
l'autor féu a la dècada dels 90, constitueix
una evocació dels referents de la cultura
de Mallorca a través d'un material, la pe-
dra, que reforça el sentit de permanència
i perdurabilitat.

Ben Jakober

La figura de l'esperit

Ferro i pedra calcària/
Acoblament, talla
180 x 200 x 180 cm
1986

Formà part de l'exposició «Ar-
queologia del present». Con-
figurada per dues grans rodes
dentades de ferro unides per
un cilindre salomònic de pedra,
evoca l'evolució humana i l'esperit, com element substancial, en la
línia del treball escultòric de Ben Jakober, inspirat en el diàleg entre
el passat i el present.

Pep Llambías

Nido, hoja, amor, pájaro

(sèrie «Tallat de lluna»)
Acer i neó lluminós
20 x 20 x 180 cm x 4 unitats
2006

Paraules referencials, que en
aquest cas evoquen l'amor i la de-
fensa de la naturalesa, i l'ús de bigues d'acer són elements habituals
en la producció d'aquest artista.

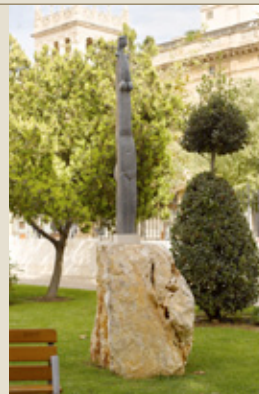

Xavier Llull

Dona

Marbre de Deba (Sant Sebastià,
Guipúscoa)/Talla
220 x 20 x 20 cm
2006

Aquesta estilitzada i esquemàtica figura
femenina feta en marbre, representativa
del treball escultòric de Xavier Llull, fou
adquirida el 2006 arran d'una exposició
d'aquest autor al Centre Cultural la Mi-
sericòrdia.

Josep Maria Sirvent

Cap blanc

Marbre, ferro i acer inoxidable
230 x 40 x 40 cm
1989

La verticalitat o el joc amb diferents
elements mòbils són alguns dels trets
d'aquesta escultura, que pertany a la pri-
mera etapa de Sirvent.

Per saber-ne més:

-De la institució benèfica:

DEYÀ, M.; SALAS, P.; CARO, F.; PASCUAL, A. (coord.) De la bene-
ficència a l'estat del benestar: història dels serveis socials a Mallorca:
(s. XVI-XX). Palma: Consell de Mallorca. Departament de Benestar
Social. Institut Mallorquí d'Afers Socials, 2011
FULLANA, P. «Menors a Mallorca en perspectiva històrica (1796-
1975)». *Alimara Revista de Treball Social* (desembre 2008), núm. 51.
*Memoria presentada por el Reverendo Prior de la casa-hospicio de Mi-
sericordia de Palma a la Junta de Gobierno de la misma en sesión de 12
de julio de 1847 sobre el estado y necesidades de dicho establecimiento.*
Palma: 1847

*Real Cédula de S. M. Y señores del Consejo, por la qual se aprueba el
establecimiento de una Junta de Gobierno en la Casa de Misericordia
de la Ciudad de Palma, y las ordenanzas insertas que propuso la mis-
ma como Patrona de aquella Casa.* Palma: 1804

Reglamento del Asilo Provincial denominado Casa de Misericordia.
Palma: 1946

-Del procés de construcció de l'edifici:

CANTARELLAS, C. *La arquitectura mallorquina desde la Ilustración a
la Restauración.* Palma: Institut d'Estudis Baleàrics, 1981, p. 250-253,
312-322

-Sobre el cementiri del Camp Roig:

VALERO, G. *Palma, ciutat de llegenda.* Palma: Olañeta, 1995, p. 228-229

-Sobre el jardí:

ROMAN QUETGLES, J. *El jardí botànic de la Misericòrdia de Palma:
ciència i cultura de la botànica a Mallorca en els segles XVIII i XIX.*
Palma: Departament de Cultura del Consell de Mallorca, 2005

-Sobre les escultures i altres obres d'art contemporani ubicades al

Centre cultural de la Misericòrdia:

Fons d'art contemporani del Consell de Mallorca (1980-2007). Autors
diversos, 2007 (Col·lecció Gresol; 3)

La Misericòrdia

Una mica d'història

© Arxiu General del Consell de Mallorca, I-77/7. Processó al pati dels homes, devers 1950

La Casa de la Misericòrdia era una institució benèfica fundada pels jesuïtes el 1565. El 1677 es traslladà a una gran casa amb hort devora l'Hospital General, la qual es degué anar deteriorant, motiu pel qual l'any 1817 Pere Joan Bauçà, mestre d'arquitectura, féu els plànols d'un nou edifici. Entre 1817 i 1845 es dugué a terme la primera fase de la construcció, que és la que s'ubica a l'actual

Tot i que no s'ha pogut comprovar documentalment, sembla que el projecte de Pere Joan Bauçà fou continuat per l'arquitecte Joan Sureda, coincidint amb el moment en què la institució passà a dependre de la Diputació Provincial. A Sureda, se li ha atribuït el projecte de la capella, construïda entre 1831 i 1836.

Devers el 1870, es construí un segon bloc que es destinà als homes, mentre que la part que ja existia quedava reservada a les dones. Es tracta d'un edifici auster, funcional, en el qual predomina la nuesa arquitectònica. Els pisos superiors albergaven els dormitoris i diversos tallers de treball, mentre que els inferiors estaven destinats a dependències administratives, magatzems, cuines, menjadors i l'oratori.

© Arxiu del So i de la Imatge, fons Rul-lan. Els infants orfes, acompanyats de les monges i els mestres, a la terrassa de la Misericòrdia, l'any 1934

La part que s'estén cap a la via de Roma es construí al final del segle XIX. Ocupà els terrenys del cementiri del Camp Roig, en el qual s'enterraven les persones sense recursos que morien al veí Hospital General; aquest cementiri disposava d'un oratori, que fou enderrocat el 1878. En aquesta fase, hi intervingué l'arquitecte Miquel Rigo en un primer moment, però la seva sobtada mort féu que el substituís Joaquín Pavía.

L'edifici mantingué l'ús com a asil de beneficència fins al 1977. Des de llavors, està en mans del Consell de Mallorca, com a institució hereva de la Diputació Provincial, que l'ha destinat a diferents serveis i equipaments culturals.

© Arxiu General del Consell de Mallorca, F-1. Aula de l'escola de la Casa de la Misericòrdia

La vida a la Casa de la Misericòrdia

Gràcies al reglament publicat l'any 1946, podem fer-nos una idea de com vivien els asilats de la Misericòrdia a l'època de la post-guerra. La institució acollia orfes i persones sense recursos que, per la seva edat avançada o per problemes físics, no es podien mantenir. Homes i dones residien en zones separades i cada departament es dividia en menors (de 10 a 15 anys), majors (de 15 a 21 anys) i ancians (la resta).

© Arxiu del So i de la Imatge, fons Rul-lan. La cuina de la Misericòrdia, devers la dècada de 1940

Quan una persona era admesa a l'asil, era obligada a banyar-se i, en el cas dels homes, a rapar-se el cabell. Els residents s'havien de despertar a les set (set i mitja a l'hivern), oir missa i treballar als tallers o anar a classe. L'edifici disposava de tallers de sabateria, fusteria o impremta i escola de nins i de nines.

© Arxiu General del Consell de Mallorca, I-77/7. Un partit de futbol al pati dels homes

La impremta, que estava situada on actualment hi ha la Biblioteca Lluís Alemany, rebia el nom d'Escola Tipogràfica Provincial i editava les publicacions de la Diputació i altres llibres.

El menjar, excepte en les ocasions especials, era «en règimen de cocina casera sin necesidad de adornos, salsas ni exquisiteces». Cap a les sis de l'horabaixa es resava el rosari, a les set se sopava i a les nou i mitja, llit i silenci.

© Arxiu General del Consell de Mallorca, F-2. La impremta

Visitant l'edifici

En l'actualitat, l'edifici de la Misericòrdia és un centre cultural que acull diversos equipaments i espais visitables.

Espais expositius

LA CAPELLA

Construïda entre 1831 i 1836, s'ha atribuït a Joan Sureda. De planta basilical, absis interiorment semicircular, coberta de mig canó amb cassetons i monumentals columnes jòniques adossades als murs, segueix models neoclàssics. Els retaules i el mobiliari, una part dels quals procedien de l'extingit convent dels trinitaris, es dispersaren arran de la utilització de la capella per a usos culturals.

© Arxiu General del Consell de Mallorca, V-691/13. La capella l'any 1979

EDIFICI MULTIUSOS

Entrant per la plaça de l'Hospital, s'accedeix al que fou el pati dels homes. L'ala que queda entrant a mà esquerra és l'actual edifici multiusos, quatre sales en les quals es duen a terme exposicions temporals de petit format i altres activitats culturals. Des dels finestrals de l'edifici multiusos, es pot fer una ullada a l'antic pati de dones. Aquesta banda de l'edifici, que acollí durant uns anys l'Hospital de Nit, està pendent de rehabilitació. En destaquen elements com l'empedrat, l'aljub central o el rellotge de sol.

Arxiu del So i de la Imatge

Situat a la tercera planta de l'edifici multiusos, és un arxiu destinat a recuperar, conservar i difondre el patrimoni fotogràfic, cinematogràfic, videogràfic i fonogràfic, produït o relacionat amb l'illa. És de lliure accés per a qualsevol persona interessada. Disposa d'una sala d'exposicions temporals i una biblioteca especialitzada en fotografia, cinematografia, música, història oral i, en general, en tots els temes relacionats amb el món audiovisual.

© Arxiu del So i de la Imatge

Biblioteca de Cultura Artesana

L'any 1928, la Diputació Provincial de les Balears creà la Biblioteca de Cultura Artesana, especialitzada en arts i oficis. La biblioteca s'ubicà al Palau de la Diputació, avui seu del Consell de Mallorca. L'any 1989 la biblioteca es traslladà a l'edifici del Centre Cultural la Misericòrdia. A més del fons especialitzat en arts i oficis, la biblioteca té un fons general de temàtica diversa en diferents suports.

© Biblioteca de Cultura Artesana

Des de l'any 2002, com a biblioteca pública, la BCA ofereix diferents serveis, com ara préstec, Internet, ofimàtica, Wi-fi, etc.

Biblioteca Lluís Alemany

La Biblioteca Lluís Alemany fou creada per l'apotecari i bibliòfil Lluís Alemany Vich (Maó 1912- Palma 1983). El Consell de Mallorca l'adquirí l'any 1996, fou inaugurada l'any 1998 i oberta al públic per a la investigació de caire universitari, l'estudi bibliogràfic balear i la recerca històrica i artística. Els fons de la Biblioteca Lluís Alemany estan especialitzats en temàtica balear: de la història a l'art; dels costums a la cartografia; de la religió a la ciència... La Biblioteca Lluís Alemany disposa d'un espai per a petites exposicions dels seus fons bibliogràfics i documentals de caire trimestral.

© Arxiu del So i de la Imatge. Fotografia: Gabriel Ramon

El Jardí botànic

L'any 1827, el capità general Josep M. Alòs, influït pels ideals de la Il·lustració, proposà formar un jardí botànic en el solar de davant la plaça de l'Hospital General. El projecte s'inicià entre 1828-1833 amb la construcció d'un accés a manera de porta monumental, projectada per Joan Sureda. Es construí també el tancament, aprofitant maresos procedents de la derruïda Casa de la Inquisició, i s'inicià el cultiu, tot i que finalment, més que un jardí botànic, s'optà per un hort, que abastava de verdures la cuina de l'Hospital i de plantes medicinals l'apotecaria.

En la segona meitat del segle XIX, hi hagué diversos intents de recuperar el projecte del jardí botànic, però el terreny continuà com a hort. L'any 1855 la Hisenda Pública inclogué l'hort de l'Hospital en la relació de béns desamortitzables, però la Diputació Provincial, sembla ser que en bona part apel·lant al projecte del jardí botànic, aconseguí evitar l'expropiació. Així, l'any 1896 l'arquitecte Joan Guasp elaborà un nou projecte de jardí botànic. Es tracta d'un disseny sota la influència del paisatgisme, amb un traçat irregular i sinuós. Aquesta intervenció suposà un desplaçament del jardí, que s'adossà als murs de la Misericòrdia, i l'esbucament de la porta de Joan Sureda.

Malauradament, no s'ha conservat gairebé res del que fou el jardí botànic, ja que la definició d'aquest espai tal com la veiem en l'actualitat és fruit d'una reforma feta l'any 1932. D'acord amb un projecte de Josep Alomar, es construí l'actual porta d'accés i el tancament amb reixa de ferro damunt socolada de marès i l'antic jardí botànic s'uní amb una nova zona enjardinada que es definí a la part frontal de l'edifici de la Misericòrdia.

EL FICUS

Un dels pocs vestigis que s'han conservat del jardí botànic és el ficus. Catalogat d'arbre singular, té uns 150-200 anys i és un dels ficus més grossos de les Balears. El seu tronc espectacular té més de dos metres de diàmetre, arriba a una alçària de més de vint metres i les arrels són tan llargues que s'han arribat a localitzar en excavacions fetes a la Rambla.